

LOKAL KULTURUKE 2013 Vandring i Kløfta kultursti

På en litt grå vårkveld møtte vi opp utenfor Ullensaker kirke. Det ble ringt i tridjungsklokka som står i våpenhuset i kirken og deretter gitt litt informasjon om klokka. Vi vandret deretter i kulturstien nesten helt opp til Lautenbakken. Underveis ble det noen stopp hvor det ble gitt litt informasjon om raset og Ullinshof kirke og om jordbruket og gardene i området.

Arrangementet var et samarbeid mellom Børge-Borgere, Borgen skole og Borgen Vel.

Nedenfor er det litt informasjon om veiene i området og kirkene som har stått på stedet. Hovedvekten ligger på

Ullinshof steinkirke

Tridjungklokka som det ble ringt med hang i den gamle steinkirka som sannsynligvis sto på garden Ullinshof sin grunn, men opp mot der nåværende veg ved Søndre Hauger. Denne kirken ble vigslet i 1190 til bl.a. Olav den Hellige.

Kirken var en tridjungskirke som i middelalderen var betegnelsen på hver av de tre hovedkirkene i et fylke. (Tridjung = 1/3).

Denne tridjungsklokka har fått en sprekk og kunne derfor ikke lenger brukes i klokketårnet til å ringe med. Da Ullensaker kirke fikk ny klokke i 2008, ble derfor denne klokka satt ned i våpenhuset.

Under rikssamlingen på 1000-tallet konfiskerte kongen garder som Ullinshof, som fra før var sentrum for flere bygdelag. Allerede i førkristen tid var garden et senter for lov og rett og her ble guden Ull (Ullr på gammelnorsk) som var guden for ski, bueskyting og veiding dyrket. Siden den kristne lære ville styrke samlingen av Norge til ett rike, reiste kongen en kirke her som fikk navn etter garden Ullinshof. Kirken fikk høy status, den var fylkeskirke og stod over de to andre tridjungkirkene i Nes og Sørumsund.

Denne kirken ble et viktig knutepunkt for ferdselsveiene på Romerike. Kirken ble liggende på en høyde nesten i et veikryss. Området ble seinere kalt Tangen. Fra Gjerdrum i vest over Olstadkorset kom Syslerveien, fra sør over Kløfta i retning mot øst kom den veien som på 1700-tallet fikk navnet Den Vingerske Kongevei og gikk helt til Gardarike i Russland og her krysset også i flere hundre år hovedferdselsåren sørfra forbi garden Hillern og videre nordover til Opplandene. Ved dette sentrale veikrysset ble Ullinshof kirke bygget.

Kirken var i tidligere oppteignelser betegnet som en rik kirke. Den hadde blyplater på taket og var bygget av store kvadratiske steinblokker i romansk byggeskikk. Dørringer av smijern, kleberstein døpefont, røkelseskar, en stor utskåren kiste i eik og en klokke (tridjungsklokka) er bevart fra denne kirken.

Ullinshof steinkirke stod i 300 år før leirraset tok den ca. 1490. Grunnen til at vi mener raset gikk da, er at prestene før 1490 er kjent, mens det ikke er nevnt prester i årene 1490 til 1516.

Den dag i dag kan man se raskantene på begge sider nedenfor garden Løken. Raset må ha utløst enorme krefter. På en to km lang strekning tok det med seg 3-400 mål jord. Utglidningen skjedde antakelig i to omganger ellers hadde det ikke vært mulig å redde inventaret som befant seg vest i kirken - som døpefonten, kista, klokka som sto i et klokketårn i vest, røkelseskar og de fire dørringene.

I Hynnebekken er det etterpå kun funnet blyplater fra taket og hugget stein som ble brukt til portaler. Men det skal ha ligget mye stein igjen i rasområdet. Steinen ble bl.a. brukt til å bygge ny vei på Tangen og ny bru over Hynnebekken.

Etter steinkirken kom det en stavkirke som ble bygget lenger sør, nesten på dagens kirkested. Stavkirken ble sannsynligvis påbegynt i 1520-årene og sto til 1768 da den ble revet. Den ble imidlertid bygget om til korskirke en gang på 1600-tallet. Fra stavkirken har vi i dag altertavla malt av presten Kjeld Stub for over 300 år siden, alterkalken og prekestolen.

I 1768 ble det satt opp en tømmerkirke på nesten samme sted. Tømmerkirken ble bygget før man rev stavkirken. Den gang lurte man også på å flytte kirken til Borgen eller Lund, men det ble ikke noe av. Tømmerkirken sto helt til 16. juni 1952 da lynet slo ned i kirken. Flere håndverkere fra firmaet Agathon Borgen var den dagen i arbeid på en gard i nærheten og de klarte å redde ut det gamle inventaret fra kirken.

Ny kirke ble vigslet 12. oktober 1958. Det er den Ullensaker kirke som står der nå. Arkitekten for den var Arnstein Arneberg og innvendig er den dekorert av Alf Rolfsen. Kirken ble satt opp av lokale håndverkere, bl.a. fra firmaet Agathon Borgen. Altertavla og prekestolen fra stavkirken er i bruk i den nye kirken og døpefonten og de gamle dørringene fra steinkirka fra 1100-tallet.